

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовано комисију: 2. децембар 2022. године, Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду.		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1.		
	Томин Светлана	редовни професор
	презиме и име	звање
	Филозофски факултет у Новом Саду	Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, стара српска и византијска књижевност; 23. 3. 2013. године
	установа у којој је запослен-а	ужа научна област и датум избора
		председник
		функција у комисији
2.		
	Делић Јован	редовни професор у пензији и дописни члан САНУ у радном саставу
	презиме и име	звање
	САНУ	Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, српска књижевност 20. века; 15. 7. 2009. године
	установа у којој је запослен-а	ужа научна област и датум избора
		члан
		функција у комисији
3.		
	Раичевић Горана	редовни професор
	презиме и име	звање
	Филозофски факултет у Новом Саду	Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, српска књижевност 20. века; 23. 4. 2015. године
	установа у којој је запослен-а	ужа научна област и датум избора
		ментор
		функција у комисији
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		
1. Име, име једног родитеља, презиме: Милан (Бранислав) Громовић		
2. Датум рођења, општина, држава: 17. 12. 1988. године; Чачак; Србија		
3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни / академски назив: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду; мастер студије Српска књижевност и језик; Мастер професор књижевности и језика – србиста.		
4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2013 / 2014; Докторске академске студије – модул књижевност.		

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

*Византијске теме и мотиви у српској поезији друге половине 20. века:
Милорад Павић, Иван В. Лалић, Милосав Тешић, Слободан Костић*

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.

Докторска дисертација мср Милана Громовића, истраживача-сарадника, под насловом *Византијске теме и мотиви у српској поезији друге половине 20. века: Милорад Павић, Иван В. Лалић, Милосав Тешић, Слободан Костић* садржи укупно: 403 странице А4 формата у електронском и штампаном издању; шест поглавља и 38 потпоглавља; шесто три референце; двадесет и једну табелу; седамнаест слика и пет регистара у прилогу. Садржај дисертације укључује следећа поглавља и потпоглавља:

1. Увод (9–23); 1.1 Књижевље Византије: византијска и стара српска књижевност – узори и утицаји (9–13); 1.2 Књижевнотеоријски метод синтетичке дедукције (14–18); 1.2.1 Неутрално поље синтезе (16–17); 1.2.2 Дедукцијске везе (17); 1.2.3 Дедуковање тема и мотива (17–18); 1.2.4 Схематски приказ методе синтетичке дедукције (18); 1.3 Одређеност поетике према миту и песничка традиција (19–23); 2. Реактуализација византијских тема и мотива (24–76); 2.1 Милорад Павић: Према поезији као молитви (24–35); 2.2 Иван В. Лалић: Дијалогичност видљивог, аналогичност невидљивог (36–46); 2.3 Милосав Тешић: Песништво у језику духовне вертикале (47–58); 2.4 Слободан Костић: Молитва као симбол угуљеног огњишта (59–76); 3. Тематско-мотивски кругови (77–261); 3.1 Тематско-мотивски круг теотоколошких песама: Јован Дамаскин и мотив треће руке (77–153); 3.1.1 Дамаскин као историјска личност – поетско-филозофски аспект (82–88); 3.1.2 Символика Дамаскиновог жртвовања: Богородица, трећа рука (89–96); 3.1.3 Дијахрона песничка антифонија: Иван В. Лалић и Касија Константинопољска (97–110); 3.1.4 Богородица Тројеручица, Византија као Богородица, Пиета (111–128); 3.1.5 Богородица као Ходатајца и песничка антонимија – Павић и Венцловић (129–142); 3.1.6 Химнични језик духовне вертикале: Милосав Тешић и Роман Мелод (143–153); 3.2 Тематско-мотивски круг песама-молитви: поетска молитва као синтеза културног, научног и религијског (154–219); 3.2.1 Молитва, песма-молитва, поетска молитва (154–164); 3.2.2 Три дедукцијске везе: патристика, исихазам и етичка аскетика (165–166); 3.2.3 Дискурс молитве у поезији И. В. Лалића, М. Павића, М. Тешића и С. Костића (167–168); 3.2.3.1 Поетика центона, надограђена дијалогичност и Есхатолошке теразије: Милосав Тешић и Свети Григорије Богослов (168–185); 3.2.3.2 Исихастички тон поетске молитве: Слободан Костић и Григорије Палама (186–199); 3.2.3.3 Аналогична и дијалогична поетска молитва: Иван В. Лалић, Јован Кириот Геометар, Јован Дамаскин (200–214); 3.2.3.4 Поткожје палимпсеста, анахорет, руке – Павићева поетска молитва (215–219); 3.3 Тематско-мотивски круг иконичних песама: мотиви иконе, фреске, анђела (220–225); 3.3.2 Иван В. Лалић: иконична песма и поетска ангелологија (226–234); 3.3.2.1 Семиотички однос видљивог и невидљивог (235–238); 3.3.2.2 Митологемски потенцијал иконичне песме (239–247); 3.3.3 Милосав Тешић – икона, фотографија иконе, чудо (248–252); 3.3.4 Слободан Костић – иконична песма као гносеолошки сусрет молитвеника и иконе (253–257); 3.3.5 Милорад Павић – иконична песма као палимпсест: под кожом пергаментa, под малтером фреске (258–261); 4. Закључак (262–266); 5. Литература (267–299); Извори (266–269); Литература (270–299); 6. Прилози (300–402); 6.1 Регистар 1: Регистар византијских писаца (300–317); 6.2 Регистар 2: Регистар писаца старе српске књижевности (318–325); 6.3 Регистар 3: Регистар преведених текстова (326–327); 6.4 Регистар 4: Табеларни регистар византијских тема и мотива (328–399); 6.5 Регистар 5: Регистар слика, табела и схематских приказа (400–402); 7. Кратка биографија аутора (403).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У поглављу УВОД кандидат указује на три поставке свог истраживања: 1) Узори и утицаји српских песника друге половине 20. века из византијске и старе српске књижевности; 2) Књижевнотеоријски метод синтетичке дедукције; 3) Одређеност поезике према миту и песничка традиција. Кандидат образлаже сложени концепт византијских тема и мотива у песничком стваралаштву Милорада Павића, Ивана В. Лалића, Милосава Тешића и Слободана Костића кроз „архетипски контекст“ Нортропа Фраја и призму структурализма (Барт, Годоров, Женет, Лотман), структуре песничке слике (Башлар, Ричардс, Фрај, Христић) и семиотике (Петковић, Иглтон); где издваја дела двадесет и пет писаца византијске и осамнаест писаца старе српске књижевности, чије рефлексе – посредне (утицајне) и непосредне (узорне) прати у делима четворице савремених српских песника. „Продужено трајање“ византијских тема и мотива у српском песништву друге половине 20. столећа кандидат, на трагу увида С. С. Аверинцева, В. Бичкова, Д. Оболенског и Ј. У. Русенквиста, дефинише као „Књижевље Византије“ и поставља тезу о вишестепеној интертекстуалности (песма као палимпсест) коју образлаже књижевнотеоријском плуралном методом синтетичке дедукције. Уз помоћ теоријских поставки и практичних решења проистеклих из методолошког задатог оквира, кандидат настоји да рашчлани и реконструише византијске теме и мотиве у савременом песништву и да укаже на њихов значај у троструком контексту: књижевне историје, стилистике књижевног дела и његових формалних уређења. У уводном поглављу кандидат даље осветљава одређеност поезике четворице српских песника према миту и песничкој традицији и даје преглед досадашњег тумачења њихове поезије и есејистике.

У поглављу РЕАКТУАЛИЗАЦИЈА ВИЗАНТИЈСКИХ ТЕМА И МОТИВА кандидат скреће пажњу на важност еклектичког песничког језика и даје хронолошки књижевноисторијски преглед византијских тема и мотива у песничким збиркама Милорада Павића, Ивана В. Лалића, Милосава Тешића и Слободана Костића кроз четири целине: „Милорад Павић: Према поезији као молитви“; „Иван В. Лалић: Дијалогичност видљивог, аналогичност невидљивог“; „Милосав Тешић: Песништво у језику духовне вертикале“ и „Слободан Костић: Молитва као симбол утуљеног огњишта“. У поетици Милорада Павића кандидат ће истражити „алегоријску поруку“ која у његово дело долази посредством дела Гаврила Стефановића Венцловића и византијског филозофа Михаила Псела. Павићев стваралачки поступак кандидат херменеутички рашчлањује и долази до закључака да јесте близак Пселовој литераризацији или окњижевљавању, како историје, тако и актуелних догађаја на византијском двору. Византијске теме и мотиве у поезији Ивана В. Лалића кандидат ишчитава из песничког односа према миту и историји – „митској“ и „историјској“ Византији и даје анализу генезе мотива Византије од песничких првих радова (Византија ко целина културног идентитета) до последње књиге Четири канона, где песник обнавља византијску песничку форму тј. реформисани канон Јована Дамаскина и отвара непосредан дијалог са *Светим писмом*. У анализи стваралаштва Милосава Тешића кандидат издваја и тумачи песнички језик који садржи целокупну лингвистичку вертикалу српског језика, од старословенског до савременог стандардног српског језика, и поетски процес „митоворења“ аутентичног песничког говора који реактуализује византијску и стару српску књижевну баштину. Тешићев однос према традицији кандидат образлаже ослањајући се на ставове Хирша и Гадамера, где долази до увида да српско песништво друге половине 20. века, нарочито неосимболистичко, призивајући одабрану традицију истовремено је тумачи и креира нов аутономни песнички систем. Развој песничког језика Милосава Тешића кандидат је приказао кроз све песничке књиге задржавајући се на генези песничке слике, визуелне и аудитивне, која варира од асоцијативних веза и метафорике, до симбола и семиотичке вишеслојности. Фокус анализе задржан је на књизи *Седмица* која је представљена као деконструкција савременог српског језика која својом архаиком оживљава византијску и српску средњовековну баштину, као и везу данашњице са есхатолошким концептом времена из Библије. Византијске теме и мотиве у поезији Слободана Костића кандидат интерпретира кроз песничку преводилачку поезику – у контексту превода химни и песама Светог Григорија Богослова и молитви и псалама Јефрема Сирина, као и кроз однос према миту. Указано је на нови слој звучања који Костић развија у својој лирици, проистекао из исихастичке и светоотачке византијске литературе. Ослоњен на увид Харолда Блума о песничкој традицији као „болном памћењу“ кандидат отвара анализу песништва Слободана Костића као реактуализацију мита – физичког (косовски мит) и метафизичког (духовна вертикала и укоренење у старој српској

и византијској баштини).

У поглављу дисертације ТЕМАТСКО-МОТИВСКИ КРУГОВИ кандидат анализира три различита тематско-мотивска круга песама у стваралаштву Милорада Павића, Ивана В. Лалића, Милосава Тешића и Слободана Костића: теотоколошке, песме-молитве и иконичне песме.

У ТЕОТОКОЛОШКОМ КРУГУ ПЕСАМА издвојени су и концизно интерпретирани мотиви: Јован Дамаскин, трећа рука, Богородица и Богородица Тројеручица. Указано је на вертикалу певања о Дамаскину и Богородици у српском песништву од дела Лазе Костића („Певачка `имна“, Певачка `имна Јовану Дамаскину“, „Santa Maria della Salute“), преко модерне и међуратне лирике, до песништва послератног модернизма и неосимболизма. Присуство Јована Дамаскина у поезији четворице савремених српских песника кандидат тумачи у три фазе: Дамаскин као историјска личност; Символика Дамаскиновог жртвовања: Богородица, трећа рука; Интертекстуалне везе са богослужбеном (патристичком) поезијом Јована Дамаскина. Ослањајући се на есеј Франсиса Бекона „О достојанству и о порасту наука“ кандидат анализира естетичку раван српског песништва друге половине двадесетог века која садржи елементе: историје, филозофије и теологије. Следи анализа „линије стилске аналогичности“ где кандидат уочава стилске везе савремених српских песника са књижевним делима старе српске и византијске књижевности, задржавајући се на анафори „радуј се“ и сталном епитету „благодатна“. Интерпретирани су рефлекси Дамаскиновог филозофског дела Источник знања у делима четворице српских песника, са нагласком на фрагмент „Дијалектика“, где кандидат осветљава особеност песништва коју именује „Певање о(ка) филозофији“. Теотоколошке песме Ивана В. Лалића, на првом месту њихов слој звучања, доведен је у везу са антифоним певањем (појањем) у Византији. Кандидат дефинише термилошку одредницу „дијакхрона песничка антифонија“ којом доводи у везу Божићне стихире византијске песникиње Касије Константинопољске и Лалићеве песме, посебно задржавајући истраживачки фокус на усклику „Kυrie eleison“ у песми „Концерт византијске музике“. Кандидат тумачи издиференцираност певања о Богородици у поезији Милорада Павића, Ивана В. Лалића, Милосава Тешића и Слободана Костића и указује на песме о Богородици Тројеручици, о Византији као Богородици и Пиети. У упоредном истраживању теотоколошке поезије Милорада Павића и Гаврила Стефановића Венцловића анализиран је мотив Богородице Ходатајнице и поступак „песничке антонимије“ којим се Павићево дело доводи у везу са баштином византијске и старе српске књижевности. У тематско-мотивској структури теотоколошких песама Милосава Тешића кандидат тумачи химнични и панегирички звуковни слој, са освртом на *Акатист Богородици* и *Божјиће кондаке* византијског песника Романа Мелода.

ТЕМАТСКО-МОТИВСКИ КРУГ ПЕСАМА-МОЛИТВИ садржи књижевноисторијски преглед песме-молитве у српској модерној књижевности, кроз анализу антологија и књижевнокритичких огледа, као и тумачење песама Ивана В. Лалића, Милорада Павића, Милосава Тешића и Слободана Костића са елементима молбе и мољења и аутореференцијалних исказа у есејистици. Посебна пажња задржана је на дефинисању песме-молитве или „поетске молитве“ у својству литерарног жанра у српској, руској и белоруској теорији књижевности (Валентина Аврамова Маслова). Указано је на рефлексе структуре молитвених текстова византијске и старе српске књижевности (захвалност, исповедање грешности, молба) у поезији српског неосимболизма. Кандидат је скренуо пажњу на књижевноисторијску генезу песме-молитве, од антологије *Молитва у уметничкој песми српској* Милана Шевића из 1902. године до српске поезије друге половине двадесетог столећа, чиме је рекапитулирао књижевнотеоријске увиде и отворио простор даљих тумачења „молитвених“ и „молбених“ елемената савремене лирике. Кандидат схвата везу молитве и песме-молитве као сложену књижевноисторијску појаву и у том контексту издваја три дедукцијске везе између наших песника и баштине молитве у византијској и старој српској књижевности: патристика, исихазам и етичка аскетика. Узимајући у обзир наведена три правца анализе, кандидат је приказао процес преливања духовног и књижевноуметничког, молитвеног и поетског, на нивоу тематско-мотивске структуре књижевног дела. У песмама-молитвама Милосава Тешића, на темељима структуралистичких увида Јурија Лотмана, уочене су три компоненте византијских тема и мотива: поетика центона, надограђена дијалогичност и есхатолошке теразије, које ову поезију доводе у везу са молитвама Светог Григорија Богослова. Посебно су интерпретиране песме „Недеља VII“ са својим синхроним и дијакхроним симболичким низовима и

„Среда“, са позицијом структурног центра или „есхатолошких теразија“. Кандидат показује на који начин Тешићева лирика посредством византијске патристичке литературе (шестопсалмије и шестоднев) комуницира са баштином (параболичност, симболика, метафорика) библијског текста. На песме-молитве Слободана Костића кандидат се осврће са аспекта византијске исихастичке литерарне традиције, где даје компаративну анализу песникових аутореференцијалних ставова о исихазму из огледа *Православно духовно песништво* и песама-молитви из књиге *Покајничке песме*. На нивоу стилистике, кандидат посебну пажњу задржава на анализи топоса скромности и снисходљивости који у Костићево песничко дело долази из византијске књижевности (Јован Дамаскин, Григорије Богослов, Роман Мелод, Јован Златоусти, Симеон Метафраст) и старе српске књижевности (Теодосије, Димитрије Кантакузин, Јефимија). Песме-молитве Ивана В. Лалића тумачене су у контексту митског над-времена у делима византијских песника Јована Дамаскина и Јована Кириота Геометра. Говори се о Лалићевој песми „Обраћање комети“ и Геометровој песми „О комети“ у којима се јавља истоветан мотив комете као хроничара и сведока пропасти Византије. Кандидат даље указује на аналошку и дијалошку песму-молитву у сложеном библијском подтексту Лалићеве поезије. Песме-молитве Милорада Павића анализирају се кроз богату симболику руку исказане кроз аудитивне поетске слике у књигама *Палимпсести*, *Месечев камен* и *Душе се купају последњи пут*.

У ТЕМАТСКО-МОТИВСКОМ КРУГУ ИКОНИЧНИХ ПЕСАМА кандидат анализира мотиве иконе, фреске и анђела. Објашњен је концепт „надограђене аналогije“ по којем хришћанску симболику фреске поезија у духу неосимболизма надограђује и даје јој ново трајање у виду аналогije на задати предложак. Иконична песма Ивана В. Лалића објашњена је у оквиру дискурса поетске ангелологије, где је спроведено упоредно тумачење слике анђела у Лалићевој песми „Фреска“ и Миљковићевој поеми „Ариљски анђеол“. У иконичним песмама Милосава Тешића скренута је пажња на „тростепено“ (палимпсест текста Ж. Женета) песничко виђење иконе, где је први слој песме усмерен на фотографију, други на икону, а трећи на чудо тј. на оно што икона сугерише и наговештава. Иконичне песме Слободана Костића кандидат посматра у светлу гносеологије, где долази до „гносеолошког сусрета“ молитвеника (лирског субјекта) и иконе пред којом се моли. Посебна пажња усмерена је на Костићеву песму „Покајање“ у чијем подтексту се налази икона „Недеља блудног сина“. У песмама Милорада Павића са мотивом иконе указано је на концепт песме као палимпсеста и вишеслојног дела, где долази до наслојавања паганских и хришћанских елемената погледа на свет.

У поглављу под редним бројем четири – ЗАКЉУЧАК кандидат је на основу свеобухватне синтезе систематично представио и сумирао резултате свог истраживања.

Поглављем ПРИЛОЗИ кандидат је употпунио своје истраживање регистрима који кореспондирају са целокупним текстом дисертације и представљају вредан допринос будућим истраживањима византијских тема и мотива у савременом српском песништву. „Регистар 1: Регистар византијских писаца“ обухвата одреднице са литературом за двадесет и пет писаца византијске књижевности; „Регистар 2: Регистар писаца старе српске књижевности“ садржи библиографске одреднице двадесет писаца старе српске књижевности; „Регистар 3: Регистар преведених текстова“ представља листу текстова које је кандидат превео за потребе израде дисертације; „Регистар 4: Табеларни регистар византијских тема и мотива“ јесте детаљан преглед византијских тема и мотива (Дамаскин, руке, Богородица, икона, фреска, анђеол) и елемената молбе и мољења у свим песничким књигама Милорада Павића, Ивана В. Лалића, Милосава Тешића и Слободана Костића; „Регистар 5: Регистар слика, табела и схематских приказа“ јесте листа изворника слика, које употпуњују анализу стихова, као и списак табела и схематских приказа који представљају значајан допринос прегледности дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

1. Громовић, М. (2019). Византијска духовност у поезији Милорада Павића. *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, LXVII, 3, 995–1013.

2. Громовић, М. (2020). Хиландар / поетичка сликотворност на међи видљивог и невидљивог у поезији Ивана В. Лалића. *Наслеђе*, 46, 223–236.
3. Громовић, М. (2020). Поетика Милосава Тешића у контексту византијске духовности. *Језик, књижевност, контекст*. Ниш: Филозофски факултет, 617–631.
4. Громовић, М. (2020). Компаративна слика библијског подтекста у књигама *Четири канона* Ивана В. Лалића и *Седмица* Милосава Тешића. *Језици и културе у времену и простору*, 9/2, Нови Сад: Филозофски факултет, 57–72.
5. Громовић, М. (2019). Дискурс молитве у поезији и есејистици Слободана Костића. *Савремени токови у науци о књижевности и језику 2*, Ниш: Филозофски факултет, 169–181.
6. Gromović, M. (2015). Translation of Byzantium to the other continent: correspondence between Ivan V. Lalic and Charles Simic. *Transcultural studies: A series in interdisciplinary research*, Volume 11, 85–93.
7. Gromović, M. (2021). Reactualization of the Serbian and Byzantine Liturgical Heritage in the poetry of Slobodan Kostić. *Serbian Studies*, Volume 32, 1–2, pp. 29–53. Washington: North American Society for Serbian Studies.
8. Gromović, M. (2020). Poetry of Slobodan Kostić and Byzantine spirituality. *Serbian Studies*, Volume 31, 1–2, pp. 105–128. Washington: North American Society for Serbian Studies.
9. Громовић, М. (2012, децембар). Критичке интерпретације поезије Ивана В. Лалића. *Траг*, 8, 32, 72–79.
10. Громовић, М. (2014). Византија као духовни завичај српског народа у поезији Ивана В. Лалића. У: Ковачевић М. (уред.). *Савремена проучавања језика и књижевности*. Крагујевац: ФИЛУМ, 675–681.
11. Громовић, М. (2014, април–јун). Библијски подтекст у књизи *Четири канона* Ивана В. Лалића. *Бдење*, 40, XII, 148–160.
12. Громовић, М. (2014). *Zapisi iz studentskog doma: Prema esejima o književnosti*. (Монографска публикација). Крагујевац: СКЦ, 145 стр. ISBN 978-86-7398-080-5 COBISS.SR-ID 209932812. Рецензенти: проф. др Горана Раичевић – Филозофски факултет у Новом Саду, проф. др Саша Кнежевић – Филозофски факултет у Источном Сарајеву и проф. др Горан Максимовић – Филозофски факултет у Нишу.
13. Громовић, М. (2015). Назнаке византијске духовности у „Царским сонетима“ Јована Дучића. У: Кнежевић, С. (уред.). *Радови Филозофског факултета*, 17. Пале: Филозофски факултет, 167–176.
14. Громовић, М. (2020). Рајски пејзаж српског предромантизма у одразу византијске естетике: Атанасије Стојковић и Милован Видаковић. *Сунчани сат*. Сремска митровица: Установа за неговање културе Срем, XXVIII, 28.
15. Громовић, М. (2020). Реактуализација српског и византијског литургијског наслеђа у поезији Слободана Костића. У: Томин С. / Громовић, М. (уред.) *Савремено српско песничтво и ново средњовековље: Византијске теме и мотиви*, Нови Сад: Филозофски факултет, 183–216.
16. Громовић, М. (2021). Поетска кострет. *Летопис Матице српске*, 197, 508, 5, 736–740.
17. Громовић, М. (2022). Поткожје палимпсеста. У: М. Павић, *Палимпсести*, Шабац: Суматра, 71–84.

Превод настао као резултат рада на изради дисертације:

1. Громовић, М. (2019). Валентина Аврамова Маслова, Поетска молитва са становишта синтезе религије, науке и културе, *Теолингвистичка проучавања словенских језика*, књ. 5, уред. Кончаревић К. / Грковић-Мејдор Ј. Београд: САНУ, 2013, 195–210. Превод је објављен у: *Летопис Матице српске*, 504, 1–2, 52–67.

Приређивачки и уређивачки рад као резултат рада на изради дисертације:

1. Уредник зборника радова *Савремено српско песничтво и ново средњовековље: Византијске теме и мотиви*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2020. Округли сто је одржан 26. 9. 2020. године.
2. Гостујући уредник у часопису *Serbian Studies*, North American Society for Serbian Studies у Вашингтону. Тематски број часописа год. 32, бр. 1–2, 2021. „Contemporary Serbian Poetry and the New Middle Ages: Byzantine Themes and Motifs“.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Кандидат на крају свог истраживања закључује да су византијске теме и мотиви у песничком делу Милорада Павића, Ивана В. Лалића, Милосава Тешића и Слободана Костића одлика шире струје савременог српског песништва са наглашеним елементом византијске духовности, од послератног модернизма, преко неосимболизма до данашњих дана. У том погледу ово истраживање јесте добар основ и допринос будућим тумачењима савременог српског песништва уопште. Кандидат је дефинисао и схематски приказао књижевнотеоријски метод синтетичке дедукције који користи за анализу интертекстуалних веза између српских песника друге половине двадесетог века и песника (писаца) византијске и старе српске књижевности, чиме је, у погледу књижевне теорије, допринео интертекстуалном сагледавању временски удаљених, а тематски блиских књижевних епоха. Посебно су истражена четири својства лирске песме у епоси послератног модернизма и неосимболизма (два песника старије и два млађе генерације): сликотворност, метафоричност, дијалогичност и аналогичност на основу којих је отворено сложено тумачење интертекстуалности српског песништва. Резултати истраживања тематско-мотивских кругова садрже широк дијапазон књижевноисторијских и књижевнотеоријских анализа којима је кандидат показао важност елиотовског вида песништва и његовог тумачења у контексту модерних кретања домаће и светске науке о књижевности. Кроз анализу теотоколошких песама, песама-молитви и иконичних песама показана је разноликост реактуализације књижевне баштине византијске и старе српске књижевности која српској поезији друге половине двадесетог века отвара нове и разгранате правце тумачења.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања у докторској дисертацији *Византијске теме и мотиви у српској поезији друге половине 20. века: Милорад Павић, Иван В. Лалић, Милосав Тешић, Слободан Костић* изложени су након опсежне анализе, којима је претходило обухватно представљање досадашњих критичких ставова о византијским темама и мотивима у српској књижевности двадесетог века, са нагласком на опус четворице песника, као и о везама српске књижевности и културе и њиховим укоренењем у византијској баштини. Резултате свог истраживања кандидат је представио аргументовано и херменеутички иновативно, а бројна књижевнонаучна открића засновао је на систематичном прегледу грађе и сврсисходном одабиру широког опсега литературе. Резултати истраживања приказани су јасно и прегледно и обухватају синтезу бројних тумачења из домена књижевне теорије и књижевне историје, нарочито са аспекта тумачења песничке слике и структуре књижевног дела. Предмет и метод истраживања представљени су јасно као и хипотеза да византијске теме и мотиве у српском песништву друге половине двадесетог века треба истраживати и у интертекстуалним везама са византијским песништвом, где се методолошки обухвата културна, духовна и цивилизацијска повезаност. Анализе теотоколошких песама, песама-молитви и иконичних песама изведене су систематично и са високом истраживачком пажњом, због чега представљају оригиналан допринос проучавању српске књижевности и њене баштине у византијској литератури. Посебна вредност овог истраживања огледа се у креирању посебног методолошког оквира за анализу вишеслојности песничких слика у поезији Милорада Павића, Ивана В. Лалића, Милосава Тешића и Слободана Костића. У дисертацији је дат метод непосредног (синтетичко-дедуктивног) приближавања поетике византијских песника (и једне песникиње) и прозних писаца-хроничара, као и стваралаца старе српске књижевности, поетикама четворице српских песника двадесетог столећа. Кандидат је дошао до есенцијалног истраживачког резултата осветљавањем најразличитијих рефлекса (на првом месту тематско-мотивских и стилских) дела преко четрдесет стваралаца византијске и старе српске књижевности у лирици четворице савремених песника посве различитих, али у контексту овог истраживања, сродних поетика. Резултати истраживања које је кандидат спровео у оквиру рада на задатој теми научно су релевантни и представљају важан допринос проучавању српске књижевности двадесетог века, као и рефлекса књижевних образаца византијске и старе српске књижевности у савременом концепту певања.

<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме? Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе? Дисертација садржи све битне елементе.</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци? Дисертација представља оригиналан допринос науци јер уводи ново читање интертекстуалности српске поезије друге половине двадесетог века (књижевнотеоријски метод синтетичке дедукције), као и подробније читање односа српске културе према њеном византијском изворишту као важном темељу писмености и књижевности у средњем веку. Наредна истраживања српске поезије друге половине 20. века, на првом месту песама са елементима молитве, иконе или теотокологије, неће моћи да изоставе резултате и закључке ове докторске дисертације.</p>
<p>4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања? Дисертација нема недостатака.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ: На основу наведеног, комисија предлаже:</p>
<p>а) да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана; б) да се докторска дисертација врати кандидату на дораду (да се допуни односно измени); в) да се докторска дисертација одбије.</p>

Место и датум:

Нови Сад, 7. децембар 2022. године

1. др Светлана Томин, редовни професор
, председник

2. др Јован Делић, редовни професор у пензији и дописни члан САНУ у радном саставу
, члан

3. др Горана Рацчевић, редовни професор
, ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.